

Bir Tıp Fakültesi Hastanesinin Uluslararası Sağlık Turizmi Biriminin Verilerinin İncelenmesi

An Analysis of the Data of the International Health Tourism Unit of a Medical Faculty Hospital

Hasan KÜÇÜKKENDİRCİ¹, Mehtap YÜCEL^{2*}, Yasemin DURDURAN¹, Berrin OKKA³,
Sema DİLEK⁴

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Konya / TÜRKİYE

²Bilecik Merkez Toplum Sağlığı Merkezi, Bilecik / TÜRKİYE

³Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Konya / TÜRKİYE

⁴Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Uluslararası Sağlık Turizmi Birimi, Konya / TÜRKİYE

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, bir üniversite hastanesinin Uluslararası Sağlık Turizmi Birimi'ne bildirilen vakaların retrospektif olarak taranmasını ve tanımlayıcı özelliklerinin incelenmesini amaçlamaktadır.

Materyal ve Metot: Tanımlayıcı türde tasarlanan bu araştırmaya, Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Uluslararası Sağlık Turizmi Birimi'ne 1 Ocak 2010-31 Aralık 2022 tarihleri arasında gerçekleşen 895 dosya dâhil edilmiştir. Çalışmada 10 soruluk veri toplama formu kullanılmıştır. Toplanan veriler IBM SPSS Statistics, versiyon 27.0 (IBM Corp, Armonk,N.Y., USA) paket programı ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Uluslararası sağlık turizmi birimine en fazla başvurunun %31,7 ile 2022 yılında yapıldığı saptandı. Aylara göre değerlendirildiğinde ise en fazla başvuru %14,3 ile Ağustos ayıydı. Hastaların %0,3'ü sağlık turizmi, %99,7'si turist sağlığı kapsamında yapılan başvuruydu. Başvuranların %16,6'sı Afganistan, %10,6'sı Irak, %8,7'si Azerbaycan, %7,9'u Almanya'da ikamet ediyordu. 2010-2022 yılları arasında başvuran 895 hastanın en fazla başvuruda bulunduğu ilk üç bölüm sırasıyla %24,4 ile çocuk sağlığı ve hastalıkları, %11,8 ile iç hastalıkları, %9,2 ile acil tıp idi.

Sonuç: Bu çalışma ile hastaneye başvuran turist sayısının yıllar içinde özellikle yaz aylarında artış gösterdiği, sağlık turizmi amacı ile başvuran hasta sayısının oldukça düşük olduğu ortaya konmuştur. Başvuruların en fazla Afganistan, Irak, Azerbaycan ve Almanya'dan gelen turistler tarafından yapıldığı ve en fazla dâhili bilimlere başvuruların olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, sağlık hizmetleri, tıbbi turizm.

ABSTRACT

Aim: This study aims to retrospectively review the cases reported to the International Health Tourism Unit of a university hospital and to examine their descriptive characteristics.

Materials and Methods: In this descriptive research, 895 files were included in the Necmettin Erbakan University Faculty of Medicine Hospital International Health Tourism Unit between 1 January 2010 and 31 December 2022. A data collection form with 10 questions was used in the study. The collected data were analysed using IBM SPSS Statistics, version 27.0 (IBM Corp, Armonk, N.Y., USA).

Results: It was found that the highest number of applications to the international health tourism unit was in 2022 with 31.7%. The highest number of applications per month was in August with 14.3%. 0.3% of the patients were registered for health tourism and 99.7% for tourist health. 16.6% of the applicants were from Afghanistan, 10.6% from Iraq, 8.7% from Azerbaijan and 7.9% from Germany. The first three departments where 895 patients applied most between 2010 and 2022 were children's health and diseases with 24.4%, internal diseases with 11.8% and emergency medicine with 9.2%.

Conclusion: This study has shown that the number of tourists applying to the hospital has increased over the years, especially in the summer months, and the number of patients applying for health tourism is quite low. It was found that most of the applications were made by tourists from Afghanistan, Iraq, Azerbaijan and Germany and that most of the applications were for internal medicine.

Keywords: Health, health service, medical tourism.

GİRİŞ

Sağlık hizmetine ihtiyaç duyan bireylere hizmet sunmayı amaçlayan sağlık turizmi, turizm ve sağlık sektörü içerisinde giderek artan bir öneme sahiptir. Sağlık turizmi ilişkili ve paydaşı olduğu tüm sektörlerle birlikte ülke ekonomisine yüksek katma değer sağlamak için büyük bir potansiyele sahiptir. Yılın her mevsiminde gerçekleşme imkânının olması da sağlık turizmini ayrıcalıklı kılmaktadır (1,2). Mevzuatta uluslararası sağlık turizmi, sağlık amaçlı yurtdışından ülkemize geçici bir süreliğine gelen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan veya Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmakla birlikte yurtdışında ikamet eden gerçek kişilerin aldıkları her türlü sağlık hizmeti ile bunlarla ilgili destek hizmetlerini ifade etmektedir. Ülkemizde herhangi bir nedenle geçici süreli olarak bulunan yabancıların, ülkemizde buldukları sırada ani gelişen hastalıklarda ve acil durumlarda sağlık hizmeti alması ise 'Turistin sağlığı' olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası sağlık turizmi ve turistin sağlığı kapsamında sağlık hizmeti alan bireyler, 'uluslararası sağlık turisti' olarak adlandırılmaktadır. Ülkemizde sağlık hizmetlerinin bu alanda işleyişinde, Sağlık Bakanlığı Sağlık Turizmi Dairesi Başkanlığı ve hastanelerde uluslararası sağlık turizmi birimleri yer almaktadır. Yine ilgili mevzuata göre uluslararası sağlık turizmi sağlık tesisinde, uluslararası sağlık turistinin kabul, kayıt, teşhis, tedavi, faturalandırma, taburculuk, tercümanlık ve aracı kuruluşlarla ilgili iş ve işlemlerin koordinasyonu ile görevli 'uluslararası sağlık turizmi birimi' oluşturulur (3).

Sağlık turizmi son yıllarda önem verilen bir konu olmakta ve Türkiye'de sağlık turizminin potansiyelini geliştirmek için Sağlık Bakanlığı başta olmak üzere bazı kamu kurumları ve kuruluşları tarafından çeşitli çalışmalar yapılmaktadır (4,5). Bu çalışmalar kapsamında kamu ve özel hastanelerde sağlık turizminin kapsadığı hastaların yönetimi ve takibi için birimler oluşturulmaktadır. Kamu ve özel hastaneler için uluslararası düzeyde sağlık hizmeti verebilmek, önemli bir etkinlik olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle turizmin önemli olduğu ülkelerde sağlık turizmi kapsamında hizmet verebilme potansiyelini arttırmak için yeni strateji ve politikalar geliştirme girişimleri bulunmaktadır (6).

Genel anlamda sağlık turizmi bireylere, daha hızlı ve daha ekonomik fiyata daha kaliteli sağlık hizmeti imkânı sunmaktadır. Ayrıca sağlık profesyonellerinin istihdam, kariyer ve vaka deneyim fırsatlarını arttırmaktadır (2). Son yıllarda dünya genelinde görülen hızlı turizm artışı içerisinde en fazla büyümenin, sağlık turizmi alanında yaşandığı belirtilmektedir. Sağlık turizminin önemi, birçok insanın tıbbi tedavi amacıyla ülkeler arasında seyahat etme olanaklarının artmasından dolayı giderek artmaktadır. Sağlık turizmi, son yıllarda birçok ülke tarafından politikalar geliştirilen ve yatırımlar yapılan önemli bir sektör haline gelmiştir (7).

Bu çalışma ile, bir üniversite hastanesi uluslararası sağlık turizmi birimine bildirilen vakaların retrospektif olarak taranması ve sosyodemografik özellikler, başvuru nedeni, başvuru poliklinikler, hastaneden kalış süreleri, başvuruların maliyet analizlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır

MATERYAL VE METOT

Tanımlayıcı türde tasarlanan bu araştırmanın yapılabilmesi için 16 Aralık 2022 tarihli 2022/4078 karar numaralı etik kurul izni ve sonrasında hastane başhekimliğinden izin alınmıştır. Bu çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütülmüştür. Çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Uluslararası Sağlık Turizmi Birimi'ne 1 Ocak 2010-31 Aralık 2022 tarihleri arasında gerçekleşen başvuruların tamamını kapsamaktadır. Araştırma için örneklem büyüklüğü hesaplanmamış olup belirlenen tarihler arasında açılan 895 dosya çalışmaya dâhil edilmiştir.

Çalışmada, literatür taranarak hazırlanan 10 soruluk bir kayıt formu kullanılmıştır. Bu form ile başvuruların yaşı, cinsiyeti, ülkesi, geliş tipi (sağlık turizmi-turistin sağlığı), başvuru nedeni, verilen hizmetler, tedavi süresi gibi özellikleri incelenmiş ve kaydedilmiştir. Her bir veri form yaklaşık 20 dakikada doldurulmuştur. Ayrıca SUT dışı uygulama kamu fiyat tarifesi üzerinden ücretlendirmesi yapılan birime başvurular, eskalasyon formülü kullanarak bugünkü ücretlendirme şeklinde güncellenmiştir.

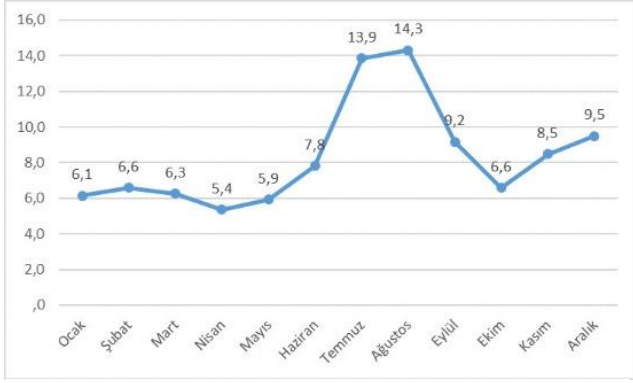
Araştırmaya ilişkin veriler 01-30 Ocak 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin girişi ve analizi, IBM SPSS Statistics, versiyon 27.0 (IBM Corp, Armonk,N.Y., USA) paket programı kullanılarak yapılmıştır. Analizler sırasında; kategorik verilerin özetlenmesinde sayı ve yüzdelikler, sayısal verilerin özetlenmesinde ortalama±standart sapma ve ortanca (1-3. Çeyreklik) değerleri kullanılmıştır

BULGULAR

Çalışmaya, 1 Ocak 2010-31 Aralık 2022 tarihleri arasında uluslararası sağlık turizmi biriminde açılan 895 dosya dâhil edildi. Yıllara göre değerlendirildiğinde en fazla başvurunun %31,7 ile (n=284) 2022 yılında olduğu saptandı (Şekil 1). Aylara göre değerlendirildiğinde ise en fazla başvuru %14,3 ile (n=128) Ağustos ayı, %13,9 ile (n=124) Temmuz ayı idi (Şekil 2).

Şekil-1. Uluslararası Sağlık Turizmi Birimine Başvuruların Yıllara Göre Dağılımı

Şekil-2. Uluslararası Sağlık Turizmi Birimine Başvuruların Aylara Göre Dağılımı.

Başvuruları incelenen 895 kişinin yaş ortancası 27,00 (12,00-45,00), %51,2'si (n=458) kadın, %48,8'i (n=437) erkekti. Başvuruların %0,3'ü (n=3) sağlık turizmi, %99,7'si (n=892) turistin sağlığı olarak yapılan başvuru idi. Hastaların %16,6'sının (n=149) Afganistan, %10,6'sının (n=95) Irak, %8,7'sinin (n=78) Azerbaycan, %7,9'unun (n=71) Almanya'da ikamet ettikleri saptandı (Tablo 1).

Tablo-1. Uluslararası Sağlık Turizmi Birimine Başvuranların Özellikleri.

Özellik	n (%)
Cinsiyet	Kadın 458 (51,2)
	Erkek 437 (48,8)
Başvuru Türü	Sağlık Turizmi 3 (0,3)
	Turistin Sağlığı 892 (99,7)
Başvuranların Ülkeleri	Afganistan 149 (16,6)
	Irak 95 (10,6)
	Azerbaycan 78 (8,7)
	Almanya 71 (7,9)
	Özbekistan 49 (5,5)
	Danimarka 35 (3,9)
	Hollanda 32 (3,6)
	Somali 31 (3,5)
	Avusturya 27 (3,0)
	Fas 23 (2,6)
	Fransa 23 (2,6)
	Rusya 22 (2,5)
	Türkmenistan 21 (2,3)
	Kırgızistan 20 (2,2)
	İsveç 19 (2,1)
	Ukrayna 14 (1,6)
	Kazakistan 12 (1,3)
Belçika 12 (1,3)	
Diğer * 162 (18,1)	

*Diğer Ülkeler: ABD, Afrika, Suudi Arabistan, Arnavutluk, BAE, Bahreyn, Birleşik Krallık, Bosna Hersek, Bulgaristan, Cezayir, Çek Cumhuriyeti, Endonezya, Etiyopya, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Gana, Güney Kore, Gürcistan, Hindistan, İngiltere, İrlanda, İran, İspanya, İsrail, Kamerun, Kanada, Kenya, Kosova, Libya, Litvanya, Lübnan, Makedonya, Mısır, Moğolistan, Moldova, Norveç, Pakistan, Polonya, Romanya, Uganda, Ürdün, Yemen.

2010-2022 yılları arasında başvuran bu hastaların en fazla başvuruda bulunduğu ilk üç bölüm %24,4 ile (n=218) çocuk sağlığı ve hastalıkları, %11,8 ile (n=106) iç hastalıkları, %9,2 ile (n=82) acil tıp idi (Tablo 2).

Tablo-2. Hastaların Başvuruda Bulunduğu Bölümler

Başvuruda Bulunulan Bölüm (n=895)	n (%)
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	218 (24,4)
İç Hastalıkları	106 (11,8)
Acil Tıp	82 (9,2)
Kadın Hastalıkları ve Doğum	74 (8,3)
Genel Cerrahi	59 (6,6)
Göz Hastalıkları	45 (5,0)
Üroloji	41 (4,6)
Ortopedi ve Travmatoloji	34 (3,8)
Deri ve Zührevi Hastalıkları	29 (3,2)
Kulak, Burun ve Boğaz Hastalıkları	28 (3,1)
Aile Hekimliği	27 (3,0)
Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi	19 (2,1)
Beyin ve Sinir Cerrahisi	18 (2,0)
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Ve Hastalıkları	17 (1,9)
Kardiyoloji	16 (1,8)
Enfeksiyon Hastalıkları	16 (1,8)
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	14 (1,6)
Nöroloji	14 (1,6)
Kalp ve Damar Cerrahisi	13 (1,5)
Psikiyatri	8 (0,9)
Göğüs Hastalıkları	7 (0,8)
Tıbbi Genetik	4 (0,4)
Patoloji	2 (0,2)
Anesteziyoloji ve Reanimasyon	1 (0,1)
Spor Hekimliği	1 (0,1)
İş Sağ Güvenliği	1 (0,1)
Adli Tıp	1 (0,1)

Hastaların %24,5'inin (n=219) sadece poliklinik başvurusu bulunduğu, %61,3'üne (n=549) gününbirlik yatış verildiği ve %14,2'sinin (n=127) ortanca 4 (2-7) gün servis yatışı olduğu saptandı. Hastaların başvuru sonrasında ortanca 520,00 (182,00-1582,00) ₺ ücret çıktığı tespit edildi. Hastaların %6,1'inin (n=55) borcunun olduğu saptandı. Ayrıca SUT dışı uygulama kamu fiyat tarifesi üzerinden ücretlendirmesi yapılan birime başvurular, eskalasyon formülü ile bugünkü ücretlendirme şeklinde güncellendiğinde ücret ortancası 1328,65 (559,93-4058,79) ₺ olarak hesaplandı

TARTIŞMA

Bir üniversite hastanesi uluslararası sağlık turizmi birimi'ne bildirilen vakaların taranarak bazı tanımlayıcı özelliklerinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada yıllar içerisinde başvuru oranlarının arttığı, 2019-2020 yıllarında ise düşüş olduğu saptanmıştır. TÜİK verilerine göre 2003 yılında Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısının 15.774.505, 2022 yılında ise 51.369.26 kişi olduğu belirtilmiştir. Ancak tüm dünyada etkisini gösteren COVID-19 salgını nedeniyle 2020 yılında turist sayısının 15.893.967 olduğu bildirilmiştir. Bu rakama göre 2019 yılına göre 2020 yılında gelen turist sayısının %68,95 oranında azaldığı belirtilmiştir (8,9). Hastanenin uluslararası sağlık turizmi birimine başvuruların yıllara göre dağılımının da ülkemize gelen turist sayısı ile benzerlik göstermesi beklenen bir durumdur.

Bu çalışmada aylara göre değerlendirildiğinde en fazla başvurunun Ağustos ve Temmuz ayı olduğu belirlenmiştir.

Literatürde de bu çalışma ile benzer olarak Ağustos ayında sağlık hizmeti alan turist sayısının diğer aylara göre yüksek olduğu belirtilmiştir (10). Sağlık hizmeti alan turist sayılarının özellikle yaz aylarında artış göstermesinin nedeni Türkiye için geleneksel turizm hareketlerinin en yoğun olduğu dönemlerin bu aylar olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Bu çalışmada 895 başvurunun yalnız üçünün sağlık turizmi nedeniyle hastaneye başvurduğu saptanmıştır. Sağlık turizmi için Türkiye önemli bir güce sahiptir. Türkiye'ye gelen uluslararası hastaların sayıları her geçen gün artmaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu güç ve gelen hasta sayısındaki artış nedeniyle yetkilendirilen hastane sayısı da artmıştır. Sağlık Bakanlığı tarafından sağlık turizmi için Türkiye genelinde 621 hastane yetkilendirilmiştir (11). Yetkilendirilmiş hastane sayısı yıllar içinde artmasına rağmen uluslararası hastaların Türkiye'de yoğunlaştığı illerin başında Antalya, İstanbul, Ankara gelmektedir (12,13). Uluslararası hasta raporu verilerinin incelendiği bir çalışmada 2015 yılında hem sağlık turizmi hem de turistin sağlığı için hastaların sağlık hizmeti aldığı iller arasında ilk sırayı İstanbul'un aldığı ve onu, sırasıyla Ankara, Antalya, İzmir'in izlediği belirtilmiştir (10). Bu durum, sağlık turizmi ve turistin sağlığı için ilk tercih edilen merkezlerin seçiminde bazı illerde estetik amaçlı sağlık hizmeti gibi farklı alanlarda daha yoğun hizmet verilmesi, geleneksel turizm için caziplik, iklim, güvenlik, ulaşım açısından uygunluk, kültürel etkinlikler gibi faktörlerin etkili olabileceğini ve sağlık turizminin bu faktörlerle birlikte değerlendirilmesinin gerekliliğini düşündürmektedir.

Çalışmada uluslararası sağlık turizmi birimine başvuran bireylerin ülkeleri değerlendirildiğinde, Afganistan, Irak, Azerbaycan ve Almanya'nın ilk sıralarda yer aldığı belirlenmiştir. Türkiye'ye hasta gönderen ülkeler, Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından beş gruba ayrılmıştır. Bunlardan birincisi; çeşitli nedenlerden ötürü bünyesinde fazla sayıda Türk nüfus barındıran Almanya, Fransa gibi ülkeler, ikincisi; hekim yetersizliği ve sağlık hizmetleri açısından altyapı yetersizliği bulunan Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan gibi Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetleridir. Üçüncü grupta ise sigortalının çoğu hizmeti kapsamadığı ve sağlık hizmetlerinin pahalı olduğu İngiltere, Amerika gibi ülkelerdir. Dördüncü grup arz-talep dengesizliği nedeniyle bekleme sürelerinin ve hizmet alım sürelerinin uzun olduğu Kanada, İngiltere gibi ülkelerdir. Son olarak beşinci grupta ise ikili anlaşmalar nedeniyle Türkiye'ye ücretsiz hasta gönderen Sudan, Afganistan gibi ülkeler yer almaktadır (14). Ankara'da bulunan bir eğitim araştırma hastanesinde 2015 yılında yapılan, sağlık turizmi ve turistin sağlığı kapsamında gerçekleştirilen başvuruların incelendiği bir çalışmada ise en sık başvuruda bulunan üç ülkenin bu çalışma ile benzer olarak Afganistan, Irak, Azerbaycan olduğu belirtilmiştir (6). Başka bir çalışmada ise uluslararası hastaların sağlık hizmeti almak için geldiği ilk 10 ülke Libya'nın 45.118 hasta ile 2015 yılında ilk sırada yer aldığı, Almanya'nın 21.759 hasta ile 2016 yılında ilk sırada yer aldığı belirtilmiştir. Yine aynı çalışmada 2015-2016 yıllarında sağlık turizmi için en fazla başvurunun Libya, turistin sağlığı kapsamında en fazla başvurunun Almanya'dan geldiği bildirilmiştir (10).

Bu çalışmada bölümlere göre değerlendirildiğinde sırasıyla en fazla çocuk sağlığı ve hastalıkları, iç hastalıkları ve acil tıp birimine başvuruların olduğu saptanmıştır. Bu sıralamayı kadın hastalıkları ve doğum, genel cerrahi, göz hastalıkları gibi cerrahi bölümlerin takip ettiği tespit edilmiştir. Benzer bir çalışmada servis yatışı yapılarak tedavi edilen hastaların en sık başvurduğu üç bölümün genel cerrahi, göz hastalıkları ve acil servis olduğu belirtilmiştir (6). Başka bir çalışmada ise 2016-2016 yıllarında Türkiye'de turistin sağlığı kapsamında en fazla acil tıba başvuruların olduğu, sağlık turizmi için ise en fazla göz hastalıkları, kadın hastalıkları ve doğum bölümlerine başvuruların olduğu belirtilmiştir (10). Türkiye'de uluslararası sağlık hizmeti konusunda en fazla tercih edilen hizmetler arasında göz ameliyatları, tüp bebek uygulamaları ve diş hastalıkları ile ilgili uygulamalar yer almaktadır (15).

SONUÇ

Bir üniversite hastanesinin uluslararası sağlık turizmi birimine ait verilerin incelendiği bu çalışma ile yıllar içinde hastaneye başvuran turist sayısının COVID-19 pandemisinin görüldüğü yıllar dışında artış gösterdiği, özellikle yaz aylarında bu hastaların başvurularının yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada sağlık turizmi amacı ile başvuran hasta sayısı oldukça düşük saptanmıştır. Başvuran bireylerin en fazla Afganistan, Irak, Azerbaycan ve Almanya'dan gelen turistler tarafından yapıldığı ve en fazla dahili bilimlere başvuruların olduğu tespit edilmiştir.

TÜİK verilerine göre 2016 yılında Türkiye'ye gelen turistlerin sadece %0,1'i sağlık ve tıbbi nedenlerle geldiğini belirtirken, 2022 yılının son çeyreğinde bu oranın %3,2'ye yükseldiği görülmektedir (8). Ulaşım konusunda erişilebilirliğin kolaylaşması, kişilerin sağlıklarına verdiği önemin artması gibi nedenlerle sağlık turizmi, ülkelere çeşitli fırsatlar oluşturmaktadır. TÜİK verileri ve bu çalışmanın verileri hem Türkiye'nin hem de hastanemizin sağlık turizmi ve turistin sağlığı kapsamında bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar kapsamında uluslararası hasta kabul etmeyi planlayan hastanelerin özellikle başvuruların yoğun olarak geldiği ülkeler başta olmak üzere tüm ülkelerde doğru pazarlama ve tanıtım faaliyetlerini arttırması önerilebilir. Ayrıca hastanelerin belirli tıbbi uzmanlık alanlarına odaklanarak, uluslararası hastaların ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verebileceği de akılda tutulmalıdır. Sağlık turizmi, hem hastalara hem de sağlık hizmeti sağlayıcılarına fırsatlar sunan bir alandır. Başarılı bir sağlık turizmi programı oluşturmak için yukarıdaki önerilere ek olarak, hedef kitlenin özellikleri ihtiyaçları ve beklentileri dikkate alınmalıdır.

Kısıtlılıklar

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Araştırma için tek bir hastanenin verileri kullanılmıştır. Bu nedenle araştırma sonuçları sadece araştırmanın yapıldığı hastane ile sınırlıdır. Ayrıca uluslararası sağlık turizmi biriminde dosyası olan bireylerin verileri kullanılmış başvuranlardan direkt bilgi edinilememiştir. Bu nedenle hastane tercihleri, tercih nedenleri, hizmet memnuniyetleri araştırılmamış olup, uluslararası sağlık turizminin faaliyetlerini destekleyecek detaylı bilgi edinilememiştir. Ayrıca tanı kodlarındaki

farklılıklardan dolayı hastaların tanıları incelenememiş, akut veya kronik hastalık kaynaklı başvuruların ayrımı yapılamamıştır. Tüm bu kısıtlılıklara rağmen bu çalışma, sağlık turizminde önde gelen ülkeler arasına girme hedefinde olan Türkiye'nin tüm illerinde geliştirmesi gereken faaliyetler için yol gösterici olabilir. Ayrıca araştırma bulguları ilgili sağlık yöneticilerine, sağlık turizmi ve turistlerin sağlığı konusunda durum tespitine ve bu hizmetin geliştirilmesinde katkı sağlayabilir.

Etik Beyanname: Çalışma için Necmettin Erbakan Üniversitesi İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 16.12.2022 tarih ve 2022/4078 karar numarasıyla onay alınmıştır.

KAYNAKLAR

1. Ağaoğlu FO, Karagöz N, Zabun S. Sağlık Turizmi Uygulamaları ve Türkiye'ye Getirilerini İlişkin Bir Değerlendirme. Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi. 2019;20(2):428-50.
2. Şahin SK. Sağlık Turizminin Geliştirilmesinde Sağlık Bakanlıklarının Koordinatör Kuruluşları: Türkiye, Malezya ve Güney Kore Karşılaştırması. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2021;10(4):983-92.
3. Resmi Gazete. Uluslararası Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Hakkında Yönetmelik. 2017.
4. Edinsel S, Adıgüzel O. Türkiye'nin Sağlık Turizmi Açısından Son Beş Yıldaki Dünya Ülkeleri İçindeki Konumu ve Gelişmeleri. Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2014;4(2):167-90.
5. Koyuncu O, Gözlü M, Atıcı BK. Analysis and forecasts on the healthcare tourism income of Turkey". Journal of Economics, Finance and Accounting. 2016;3(3):222-33.
6. Top M, Aslan H, Zengin N. Sağlık Turizmi ve Turistin Sağlığı Uygulamalarının Hasta Faturaları ve Teşhis İlişkili Gruplara Göre Maliyet Analizi. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar. 2018;(640):109-25.
7. Tengilimoğlu D. Sağlık turizmi ve devlet teşvikleri. Journal of Life Economics. 2021;8(1):1-10.
8. Türkiye İstatistik Kurumu. Turizm Verileri. Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turizm-Istatistikleri-IV-Ceyrek:-Ekim-Aralik-ve-Yillik,-2022>. Erişim Tarihi: 06.07.2023.
9. Türkiye Seyahat Acentaları Birliği, Sağlık Turizm Raporu, 2013. Erişim Adresi: https://www.tursab.org.tr/haberler/tursab-saglik-turizmi-raporu_11430 Erişim Tarihi: 05.07.2023.
10. Tontus, ÖH, Nebioğlu S. Turkey as a health tourism destination: Reviewing of 2015-2016 data. J Tourism Hospit. 2018;7(1):1-7.
11. Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Turizmi Dairesi Başkanlığı. Erişim Adresi: <https://shgmturizmdb.saglik.gov.tr/TR-76664/yetkili-saglik-tesisleri.html> Erişim Tarihi:05.07.2023.
12. Sağlık Bakanlığı, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Daire Başkanlığı. Türkiye Medikal Turizm Değerlendirme Raporu. 2013.
13. Süllü SN. Sağlık Turizminde Türkiye'nin Dünya'daki yeri ve Potansiyeli. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 2017;3(1):99-133.
14. Dikmetaş Y, Dikmetaş E, Us H, Yabana B. Türkiye ve Dünya'da Sağlık Turizmi. Sağ.Perf.Kal.Derg. 2014;(8):27-42.
15. Şahbaz RP, Akdu U, Akdu S. Türkiye'de Medikal Turizm Uygulamaları; İstanbul ve Ankara Örneği. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2012;15(27):267-96.